

”Varje människa är värd en sång”

Varför behövs samarbete mellan frivilligverksamhet, organisationer, kyrkans diakoniarbete och de offentliga välfärdstjänsterna?

”Människor är som myror, de färdas längs en oändlig stig. På långt håll ser alla likadana ut, så att man inte kan skilja dem från varandra” (Övers. av Veikko Lavis: Jokainen ihminen...)

Alla människor är unika och ”värda en sång”, ändå finns i samhället mycket verksamhet som leder till olika värde. Medborgarna delas i välmående A-medborgare och sämre lottade B-medborgare.

Vem behöver och får hjälp?

Den offentliga sektorns lösningar och näringslivets förändring betyder för en märkbar del av befolkningen att de förs utanför hjälp-, stöd- och vårdssystem till B-medborgare.

Bland dessa finns de som genom konkurs och arbetslöshet mist sin inkomst och de som ärvt fattighetens situation, vilkas liv färgas av skam, skuld och ofta missbruk. Det finns bostadslösa, ensamma, gamla människor som är på gränserna av sin förmåga, de med mång sjukdomar, handikappade, deprimerade och utbrända, de som mist hoppet och livslusten. Det finns invandrare och fattiga barnfamiljer. Man möter dem i kriscentraler, frivilligarbetet, brödköer och på gatorna.

Redan länge har det talats om samhällets polarisering och att antalet sådana som mår illa växer, men det har inte lett till några effektiva åtgärder för att minska fattigdomen och illamåendet. Att hjälpa de sämre lottade hör inte till någon, trots att det hör till alla.

Bara en del får hjälp av socialväsendet eller hälsovården, en del hittar hjälp i medborgarrörelsers organiserade grupper för sådana med liknande problem eller inom diakonin. Men en stor grupp blir utan hjälp och stöd. Samhällets välfärdspolitiska lösningar tagit bort de faktorer som upprätthåller att en del blir sämre lottade, utan till och med möjliggjort att en del faller emellan alla kanaler.

För dem som bäst behöver resurser

Utmaningen för folkhälsoarbetet är att främja välmående och hälsa och att minska de socioekonomiska hälsoskillnaderna. Nu borde verksamheten riktas till dem som är i den svagaste sociala situationen. Målsättningen skall vara att människors självständighet växer, att man använder de ekonomiska resurserna så fattigdomen och utslagningen minskar märkbart.

Det behövs politiska lösningar och omorganisering av befintliga hjälpformer. Det behövs en korrekt inställning till ledarskap, mod, förtroende och fördomsfrihet i samarbetet över gränserna. I praktiken betyder det framförallt flexibelt, människonära, samarbete över hinder och gränser. Då medborgarna blir delaktiga och får kraft utmanas alla att hjälpa de hjälpbehövande.

Mot ett märkbart samarbete

Befrämjande av välfärden och hälsan har blivit en av Jyrki Katainens regerings mest betydande tvärpolitiska målsättning. Det behövs nya lösningar för de befolkningsgrupper som mest behöver dem.

Det räcker inte med att styra informationen och komma med olika rekommendationer för att förbättra servicens kvalitet. Genom att förändra lagstiftningen (barnskyddet, ny hälsovårdslag, lag om studentvård) vill man säkerställa att de olika funktioner som verkar runt klienten hittar varandra.

Nu har olika styrfunktioner inte stött varandra och olika funktionärer producerar information om samma ämne. Detta ökar flödet av information och leder till oklarheter om olika organisationers roll. Alla talar om samma sak, men det finns ingen kultur att verka tillsammans.

Hur få hälsovårdslagens (2§) strukturer att fungera så att kommunens ledningsgrupp, nämnder, organisationer och församlingen tillsammans arbetar för att minska lokalbefolkningens elände?

Av vad är god praxis gjord?

Det finns goda exempel på verksamhet vars sätt att närma sig människor på ett äkta sätt hjälper. Specifikt för dessa är tröskelösheten, att människan respekteras, förtroende, att människan blir hörd och tagen på allvar.

Dessa värden har lyfts fram vid regionförvaltningsverket i Norra Finlands och domkapitlet för Uleåborgs stifts årliga sammankomst.

– Målsättningen behöver inte alltid vara ett gemensamt projekt, utan ett ömsesidigt meningsutbyte utan press. Och ibland föds de gemensamma målsättningarna av sig själv, konstaterar Jouko Lankinen som verkat som stiftssekreterare.

Han har utvecklat ett vardagligt kompanjonskap mellan diakoniarbetarna och de anställda inom kommunens social- och hälsovård.

Att minska på olika värden har också varit en av målsättningarna för regionförvaltningsverkets i Norra Finlands delegation för välmående och hälsa. Delegationen stöder och följer med utbredningen av goda seder på sitt område, på HYTE-dagar, vilka arrangeras med två års mellanrum.

Välmåendeprogrammet Muutos Nyt (Förändring Nu) (2008-2017) i Norra Österbotten förverkligas enligt principen om kompanjonskap. Med är alla områdets centrala aktörer, näringslivet, den offentliga servicen, staten och kommunen, kyrkans diakoniarbete och folkrörelser. Man tror på förändring och utvecklar systematiskt service som är sådan som människor behöver genom att sprida ut sådan praxis som man konstaterat fungera. Detta arbete är möjligt då "människorna samarbetar och inte organisationerna" konstaterar nuvarande stiftssekreterare Mirva Kuikka.

Mentalvårdsföreningen i Finland har redan på 1990-talet grundat kriscentraler och Förbundet för mödra- och skyddshem har organiserat skyddshem. Tammerfors evangelisk lutherska församlingar grundade för 24 år sedan "Mormors kammare", som når tusentals hjälpbehövande och hundratals frivilligarbetare. Så småningom har man börjat grunda välmående centraler, vilka stöder alla människor, utan medicinska behov, på området (Hyvinvointikeskus Onni i Bocksböle, Wanha Herra i Lahtis).

För att hjälpa människor behövs äkta kompanjonskap så att ingen blir utan den hjälp som behövs. För att använda Veikko Lavis ord "det är för sent då man bränner ljuset, då den stora gravkullen är fylld..."

Bildtext

Hälsovårdsråd Irma Kiikkala (vä.) verkar som tidningen Pro Terveys chefredaktör och Tytti Tuulos verksamhetsledare för Taja.